

Projekt Kemikaliesmart förskola

- Sammanställning 2017 – 2021

Älmhults kommun har 2017 - 2021 arbetat med projekt Kemikaliesmart förskola med syftet att minimera barns exponering av skadliga kemikalier i förskolor. Projektet har utgått ifrån policy och handlingsplan med fokus på att rensa ut leksaker, lekmaterial och inredning som är gjort av plast med farliga kemikalier.

Arbetet med handlingsplanen är avslutat men samtliga verksamheter ska fortsätta att arbeta kontinuerligt med att minska barnens exponering av skadliga kemikalier, ex. vid inköp, städ, reovering och tillagning.

På www.almhult.se/kemikaliesmartforskola finns mer information om projektet.

Bakgrund

Kemikalier finns överallt omkring oss och många av dessa kan vara skadliga för människor och miljö. Barn är både mer känsliga och mer utsatta än vuxna. Dels för att de ännu inte är färdigutvecklade, dels för att de rör sig och känner på sin omgivning på ett annat sätt än vuxna. Detta gäller speciellt organsystem som fortsätter utvecklas efter födseln, till exempel hjärnan, hormonsystem och immunförsvaret.

Eftersom barn är mer känsliga för farliga kemikalier än vuxna har kommunen fokus på att minska exponeringen för farliga kemikalier i kommunens förskolor.

Policy och handlingsplan

Under 2017 - 2021 har kommunen arbetat med att genomföra åtgärder i en handlingsplan för kemikaliesmart förskola enligt framtagna policy. En förvaltningsövergripande arbetsgrupp bildades för att ta fram handlingsplan och samverka kring genomförandet. I gruppen deltog företrädare för kommunledningsförvaltningen, miljö- och byggförvaltningen, upphandlingsenheten, utbildningsförvaltningen samt tekniska förvaltningen (fastighetsavdelningen, lokalvårds- och kostenheten).

Handlingsplanen utgick från följande områden:

- Vi rensar bort och fasar ut
- Rutiner för hygien och städning
- Byggnad och utomhus
- Mat och tillagning
- Kommunikation och utbildning
- Upphandling och inköp
- Uppföljning och tillsyn

Genomförda Aktiviteter

2017 - 2018

- Beslut om plan för Kemikaliesmart förskola
- Enkät till förskolor om nuläge
- Kunskapskväll i Folkets hus för personal, kostenhet och lokalvård om farliga kemikalier.
- Policy för Kemikaliesmarta förskolor antogs av Kommunfullmäktige.
Tillägg: Däckgungor ska bytas ut.
- Handlingsplan klar 2018
- Föreläsning med Therese Birath från Kemikalieklok för föräldrar m fl.
- Inventering på utvalda förskolor, Kemikalieklok
- Arbete på förskolor med att rensa ut plastleksaker och plast och teflon i köken.

2019

- Film med praktiska råd om hur man rensar i förskolemiljön
- Framtagande av affischer om projektet och om plast
- Utbyte av möbler, mattor, lekkuddar etc. 24 soffor och 38 mattor

2020 - 2021

- Enkät till förskolor
- Tillsyn på förskolor enligt Checklistan
- Projektavslut

Uppföljning

Under perioden har arbetet följts upp med två webenkäter, tillsyn, en inventering på utvalda förskolor samt kontinuerlig dialog med förskolor och projektgrupp. Inventeringen gjordes på 10 avdelningar på 5 förskolor för att ge en överblick över projektets fortskridande.

Resultat - Hur mycket kemikalier har vi egentligen rensat bort...?

Totalt har kommunen satsat 810 000 kr för att fasa ut leksaker, inventarier, möbler och gungor. Detta blir ca 48 000 kr per förskola eller 14 000 kr per avdelning. Enligt tillsynsbesök 2021 är samtliga åtgärder genomförda på alla förskolor.

Älmhults kommun kommer inte att genomföra en mätning och uppföljning av kemikaliehalter på förskolor. Men då material och produkter på svenska förskolor ser likartat ut, enligt Naturskyddsföreningens inventering av 129 svenska förskolor, kan vi jämföra med studier i andra kommuner som arbetar med liknande projekt.

Stockholm stad har gjort en undersökning och jämfört kemikalieinnehåll i nya och gamla leksaker samt i damm. Undersökningen visar att det finns skadliga ämnen i många gamla leksaker, och att det därför är viktigt att sortera ut och göra sig av med dessa för att minska exponeringen av skadliga ämnen i förskolemiljön. Undersökningen visar också att icke-leksaker, det vill säga varor och material som inte är avsedda för lek, i många fall innehåller skadliga ämnen. Dammprover visar också att halten farliga ämnen i damm har minskat.

Om vi antar samma effekt på förskolor i Älmhult betyder detta att kemikalier såsom klorparaffiner, klorerade fosfororganiska flamskyddsmedel, ftalater (DEHP, DINP, DIDP) bör ha minskat på våra förskolor de senaste åren. Och vi har därmed minimerat risken för att påverka utvecklingen av ex. hjärna, hormonsystem och immunsystem hos våra barn.

Fortsatt arbete

- Fastighetsavdelningen. Fortsatt arbete med kemikaliesmarta materialval i utemiljöer och vid nybyggnation. BASTA-registret används för att göra giftfria materialval.
- Kostenheten. Kontinuerligt arbete för kemikaliesmarta kök genom medvetna val vid inköp och interna revisioner.
- Upphandlingsenheten ställer miljökrav i upphandlingar om så finns och när det passar, t.ex. enligt Upphandlingsmyndighetens bas-nivå, kommunens fordonspolicy.
- Förskolor har implementerat handlingsplanens rutiner i egenkontrollen och fortsätter att kommunicera och arbeta för kemikaliesmarta material och miljöer.
- Lokalvård. Kontinuerligt arbete med lokalvård utan kemikalier.

Bilder från projektet

Föreläsning med Åke Bergman och Gudrun Bremle 2017 för all förskolepersonal.

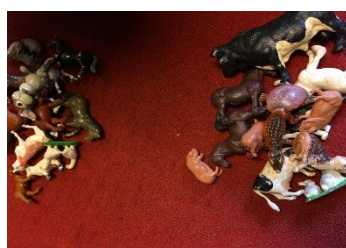
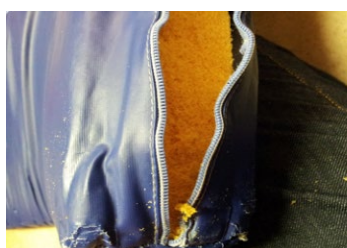
Nya gungor som ersatt däckgungor.

Föreläsning med Therese Birath från Kemikalieklok för föräldrar

Film till förskolor

Utrensat material på förskolor.